

משרד החינוך
מחוז תל אביב

כ"ז אייר, תש"ף

21 מאי, 2020

לכבוד

שמואל אבואב

מנכ"ל המשרד

הנדון: ממצאי בדיקת אירוע בית ספר "הס" בפתח תקווה

על רקע הסערה הציבורית שהתעוררה בעניינו של בית הספר היסודי הס בעיר פתח תקווה הנחה שר החינוך (האלוף במיל'), יואב גלנט, לערוך תחקיר ובדיקה קפדנית אודות האירוע שהתרחש בבית הספר. בתוך כך, מונה צוות מקצועי, שכלל את מנהלת מחוז תל אביב - חיה שיטאי, מנהלת השירות הפסיכולוגי ייעוצי - עינב לוק, מנהלת אגף סיוע ומניעה - הילה סגל, מפקחת על היעוץ בעיר פתח תקווה – חבי גבע, המפקחת הכוללת של העיר פתח תקווה, קאמי כהן והממונה על המשמעת, עו"ד ענת אורנשטיין.

הצוות קיים שיחות עם מנהלת בית הספר הס, עם מחנכת הכיתה ועם הורי התלמידה כדי ללמוד את פרטי האירוע, ולהלן פרטיו.

1. רקע

1. ביום שני, בתאריך ה-18.5.20, הגיעה תלמידת כיתה ב' לבושה בשמלה, וללא תלבושת בית ספר כפי שנקבע במסגרת התקנון הבית-ספרי. לנוכח זאת, מחנכת הכיתה קיימה שיחה עם האם, וביקשה ממנה להגיע אל בית הספר כדי שתחליף את בגדיה, אך זו טענה כי היא בדרכה אל הלימודים. המחנכת בתגובה הציעה לאם כי בית הספר ייתן לילדה חולצת בית ספר נקייה. באותה עת היא שאלה את האם, האם לתלמידה יש מכנס תחת השמלה.

2. האם ציינה, כי לילדה יש מכנסיים תחת השמלה והיא מאשרת לתת לילדה את חולצת התלבושת של בית הספר. הילדה החליפה באופן עצמאי את הבגדים לחולצת ביה"ס וחזרה לשיעור. לדברי המחנכת, הילדה לא התלוננה ולא קיבלה תגובות שליליות על הופעתה והמשיכה את יום הלימודים כרגיל.

3. התלמידה נכנסה לכיתה והתיישבה במקומה, והמחנכת לא בדקה את אורך המכנסיים שהילדה לבשה מתחת לחולצה, מפאת צנעת הפרט וכן הסתמכה על דברי האם שילדה יש מכנסיים קצרים תחת השמלה (החולצה הייתה במידה גדולה והסתירה את המכנסיים).

משרד החינוך
מחוז תל אביב

4. בסיום היום, הגיעה האם לשער בית הספר כדי לאסוף את בתה. היא צעקה לעברה של מחנכת הכיתה וכינתה אותה בשמות גנאי. המחנכת מצידה פנתה לאם בניסיון לשוחח עמה ולהגיע לדיאלוג, אך האם סירבה.
5. ביום המחרת, ה- 19.5.20 התלמידה לא הגיעה לבית הספר, ויועצת בית הספר יצרה קשר עם ההורים כדי לזמנם לשיח, אך הללו טענו שהם במטרה כדי להגיש תלונה נגד המחנכת.
6. לדברי המנהלת, מדובר במחנכת, חברת הנהלה ורכזת משכמה ומעלה. שמה הולך לפניח לאורך דורות, היא מבצעת את עבודתה נאמנה מתוך שליחות, מסירות ודאגה רבה לרווחת תלמידיה.
7. בתאריך ה- 20.5.20 התקיימה שיחת ברור בביה"ס בנוכחות ראש מינהל החינוך, מנהלת האגף, מפקחת משרד החינוך, מנהלת בית הספר, היועצת החינוכית, ההורים ועו"ד מטעמם. הפגישה התמקדה בדאגה לשלומה של התלמידה והרצון להחזירה לחיק ביה"ס ומתוך רצון להביע התנצלות בפני התלמידה והוריה.
8. במהלך הפגישה ההורים ביקשו להעביר את ביתם לבית ספר אחר, הנוכחים פרטו בפני ההורים את המשמעויות של מעבר לבית ספר אחר בשלב הזה. הם ציינו שמדובר בתלמידה אהובה שהתאקלמה היטב, ואין סיבה שתידרש למעבר ולקושי נוסף. יחד עם זאת, הובהר להורים שהמשרד והרשות יכבדו כל החלטה שלהם, והם יקבלו ליווי מקצועי ככל שיידרש.
9. הוצע להורים מערך תמיכה רגשית לרבות סיוע של פסיכולוגית, אך ההורים סרבו לקבל תמיכה זו, וציינו כי הם מעדיפים לפנות לפסיכולוג ניטרלי מטעמם.
10. המחנכת לא השתתפה בשיח, והשיחה עמה התקיימה בנפרד. מהשיחה עמה עולה, כי פעלה בתום לב מתוך רצון לכבד את כללי בית הספר, דבר לא נעשה בזדון ולא היה שום רצון לפגוע בתלמידה.
11. בסיום המפגש ולאורכו של היום נעשו ניסיונות ליצור קשר עם ההורים, כולל ניסיון לביקור בית במטרה לפגוש את התלמידה, לדרוש בשלומה, לחזקה ולהקשיב לדברים מנקודת מבטה, אך ההורים סירבו.

משרד החינוך מחוז תל אביב

12. בנוסף התקיים שיח חינוכי רגשי בכיתה, במהלכו התלמידים הביעו דאגתם לשלום התלמידה והמורה. למרות האמור, אין בכוונת גורמי המקצוע להרפות אלא להמשיך ולהתמיד בניסיונות ובמאמצים לצור קשר עם התלמידה והוריה.

13. מפקחת בית הספר הצליחה ליצור קשר עם האב וניסתה לדבר אל ליבו כי יאפשר ליצור קשר עם הילדה, אך האב סרב.

14. היום 21.5.20 התקשרו ההורים ועמדו על בקשתם להעביר את ביתם לבית ספר הוברמן בפ"ת. לאור ההבטחה לכבד את רצונם, הילדה תשובץ בבית ספר הוברמן תוך ליווי של גורמי המקצוע לשילובה המיטבי.

2. התייחסות השירות הפסיכולוגי ייעוצי

בעקבות המקרה להלן התייחסות אגף בכיר שפ"י כפי שתפורט להלן בשלוש רמות:

- א. מדיניות והנחיות משרד החינוך לגיבוש תקנון ולקביעת אופן ההתנהלות הנדרש במקרים של אי הבאת תלבושת אחידה לבית הספר
- ב. הפעלת שיקולי דעת וגילוי גמישות במצבים של הפרת כללי התנהגות
- ג. התמודדות עם אירועים מורכבים ותהליכי הליווי והתמיכה הנדרשים עבור התלמידה ומשפחתה, המורה והמערכת הבית ספרית כולה

מדיניות והנחיות משרד החינוך לגיבוש תקנון ולקביעת אופן ההתנהלות הנדרש במקרים של אי הבאת תלבושת אחידה לבית הספר

▪ כחלק מתפיסת משרד החינוך את האופן בו נכון לעצב את התכנית לקידום אקלים חינוכי מיטבי בבתי הספר, יש מקום מרכזי לשיקולי דעת מקומיים ולאפיונים ייחודיים של כל מוסד חינוכי. בהתאם לכך לבתי הספר ישנה אוטונומיה באשר לגיבוש התקנון – כל עוד התהליך נעשה באופן המשתף צוות, תלמידים והורים ובהתאם לטווח התגובה שנקבע בחוזר המנכ"ל. להלן הנחיות חוזר מנכ"ל ["אקלים חינוכי מיטבי והתמודדות מוסדות חינוך עם אירועי אלימות וסיכון"](#) באשר לסוגיית התקנון והתלבושת בשני מקומות:

א. בפרק ב': "אורחות חיים התנהלות בשגרה" בסעיף 2.2 "בניית תקנון חינוכי", להלן ההנחיה: "כל מוסד חינוכי יבנה תקנון בהתאם לנאמר להלן. התקנון יכלול שני תחומים: התנהלות בשגרה ותגובות לאירועי אלימות. בתקנון יכללו נושאי החובה המופיעים בטבלאות שבחוזר זה ונושאים נוספים שבית הספר יבחר לכלול בו, תוך יצירת מדרג תגובה מתוך הטווח המוצע בטבלאות. התגובה שתיבחר תהיה בהתאם להישנות הפרתם של הכללים ובהתאם לגיל התלמידים ותיקבע מראש. התקנון הבית-

משרד החינוך
מחוז תל אביב

ספרי ייבנה על פי הצרכים, גיל התלמידים והתפיסה החינוכית של בית הספר והקהילה. תקנון יישובי יהיה אף הוא בהלימה לחוזר המנכ"ל ויכלול היבטים קהילתיים נוספים. **תקנון** בית הספר יהלום את חוק יסוד כבוד האדם וחירותו ואת חוק זכויות התלמיד, והוא יגובש ויישם באפן שיווני כלפי בנות ובנים ותוך שמירה על כבוד התלמיד ועל כבודם של עובדי ההוראה ואנשי צוות המוסד החינוכי."

בפרק ב': "אורחות חיים התנהלות בשגרה", סעיף 2.4 "התנהלות בשגרה ומדרג תגובות בעקבות הפרת נהלים", להלן ההנחיה:

בטבלה א: "התנהלות בשדרה בשגרה ומדרג תגובה להפרת נהלים"

התנהגויות המצופות	טווח התגובות במקרה של הפרה (בית הספר יבחר תגובות באופן הדרגתי)	התכנית החינוכית
1. הופעה בתלבושת אחידה/ הופעה הולמת - יש להגיע לבית הספר בהופעה הולמת, כפי שתוגדר בתקנון - יש להקפיד על תלבושת אחידה במקומות שבהם היא מחויבת.	המדיניות שתקבע על ידי בית הספר תיושם באופן שוויוני בין בנים לבנות רישום במזכירות בסעיף "תלבושת" - קיום שיחת בירור עם התלמיד - קיום שיחה עם ההורים - מניעת כניסה לשיעור (קביעת מקום חלופי ודרישה להשלמת החומר הלימודי). - במקרים חוזרים - ביטוי בתעודה בסעיף "הופעה" - במקרים חוזרים עפ"י שיקול דעתו של המנהל השעיה ליום אחד בהתאם להנחיות השעיה ס' 2.3.2 - אין למנוע כניסת תלמיד לשטח בית הספר בשל הגעה ללא תלבושת.	יישום סטנדרט 1 - תכניות העוסקות בבניית תקנון - תכניות לניהול כיתה - תכנית עיצוב התנהגות אישית.

משרד החינוך מחוז תל אביב

- הפעלת שיקולי דעת וגילוי גמישות במצבים של הפרת כללי התנהגות כפי שניתן לראות, בתוך חוזר מנכ"ל קיים "טווח תגובה" המאפשר למנהלי בתי הספר ולצוותים החינוכיים להפעיל שיקול דעת בבואם לטפל במקרים של הפרת כללי התנהגות. ההנחיה להפעלת שיקולי הדעת, מביאה בחשבון שכל מקרה הוא אחר ומיוחד באפיונים שלו. במקרה זה, היה מקום לגלות גמישות נוכח גילה הצעיר של התלמידה ונוכח העובדה כי "הפרת המשמעת" לא הייתה חמורה (הילדה הגיעה לבית הספר עם בגד אחיד בצבעו ועליו סמל בית הספר).

3. אגף בכיר משמעת וטוהר המידות במשרד החינוך

החשד שעלה מהפרסומים מעלה לכאורה תחושה של התנהגות בלתי הולמת מצד עו"ה והתנהלות זו, שיש בה כדי להשפיל ו/או לבזות קטינים מהווה, התנהגות פסולה ואינה ראויה. לצד זה, האגף מברך על מהלכי שפ"י וגורמי ביה"ס, התומכים בקטינה ומסייעים לה. לאחר עיון והעמקה בחומרי התיק, עלה כי קיים פער בין שהתרחש, לבין המוצג באמצעי התקשורת. יודגש, כי בתיק זה הוגשה תלונה במשטרת ישראל, והתיק מצוי בחקירת משטרה. אנחנו עוקבים אחר התפתחות התיק הפלילי וממתינים להנחיות של נציבות שירות המדינה. כרגע, האגף לא פועל מעבר לנעשה עד כה, כדי לא לשבש מהלכי חקירה ואיננו פוסלים אפשרות של מיצוי הדין המשמעתי, בהתאם להתפתחות התיק.

4. סיכום

1. במקרה המובא פה, היה מקום לגלות גמישות נוכח גילה הצעיר של התלמידה ונוכח העובדה כי "הפרת המשמעת" לא הייתה חמורה (הילדה הגיעה לבית הספר עם בגד אחיד בצבעו ועליו סמל בית הספר).
2. עם זאת, הצוות סבור שמדובר באירוע מורכב, אך מצער ומיותר, שגרם לפגיעה רבה בתלמידה במשפחה, במחנכת ובבית הספר.
3. המקרה מהווה דוגמה נוספת לאירועים המתרחשים ומקבלים זרקור תקשורתי וציבורי עוצמתי שיש בכוחו לגרום לנזק נוסף לכלל המעורבים.
4. האירוע מעלה צורך מערכתי לדיון ולחידוד סוגיות הקשורות בהפעלת שיקולי דעת, במידתיות וברגישות גם כשמדובר באכיפת נהלים. יש להמשיך לפעול ליצירת מודעות, רגישות להתנהלות נכונה כך שאירועים כאלו לא יישנו בעתיד.

משרד החינוך
מחוז תל אביב

5. המלצות לביצוע

■ תמיכה וליווי לילדה ולמשפחתה

1. על אף המשבר החריף הקיים כעת בין הילדה ומשפחתה לבין ביה"ס, יש לעשות כל מאמץ כדי לייצר קשר מלווה ותומך עם המשפחה, ללא כל קשר לבקשתם של ההורים להעביר את הילדה לבית ספר אחר בעיר. להמשיך לנסות לערוך ביקור בית הגם שכרגע ההורים מסרבים לקשר עם גורמי המקצוע.
2. המפקחת על הייעוץ והיועצת ימשיכו לנסות ליצור את הקשר ולו בכדי לאפשר לילדה לסגור ולהיפרד בצורה ראויה.
3. חשוב לאפשר לילדה ולמשפחתה לקבל ליווי ותמיכה גם אם יהיו חיצוניים. ידוע לנו כי הרשות הקצתה מגשרת דוברת השפה הרוסית להורים. תיבחן האפשרות לסייע למשפחה על ידי גורם חיצוני: מדריך מהמחוז, פסיכולוג מרשות אחרת או כל גורם שיאפשר הענקת תמיכה למשפחה.

■ תמיכה וליווי למורה

1. חשוב להדגיש כי על רקע הסערה ברשתות החברתיות ובתקשורת גם המורה נמצאת במצוקה גדולה. מדובר במורה ותיקה ומוערכת. הערכתנו היא כי המורה פעלה לא מתוך כוונה להרע, אך כפי הנראה טעתה בשיקול הדעת.
2. אנו סבורים כי המורה חווה תחושת חוסר מוגנות קשה המשפיעה עליה ועל חדר המורים כולו.
3. להערכתנו חשוב כי יועצת או פסיכולוגית ילוו באופן אישי את המורה ויתמכו בה בתהליך המורכב עמו היא מתמודדת.

■ ליווי ותמיכה לבית הספר ברמה המערכתית

1. בית הספר כולו מצוי כעת במשבר. ההאשמה שמופנית כלפי המורה והתהליך המורכב שהיא עוברת (הגשת תלונה במשטרה, חקירה וכו'), פוגעת בחוויית המוגנות של הצוות החינוכי כולו.
2. להערכתנו נדרש תהליך של ליווי מערכתי, תמיכה לצוות וחשיבה על התנהלות בסוגיות של תקנון ואי קיומו.

משרד החינוך
מחוז תל אביב

▪ סדנאות לקראת ימי ההיערכות

1. אגף שפ"י יפתח סדנאות לקראת ימי ההיערכות לצוותי החינוך, העוסקים בבניית התקנון והכללים הנדרשים, לצד ניתוח מקרים של הפרת כללי ההתנהגות וניסוח עקרונות מסייעים בהפעלת שיקול הדעת בטיפול בכל מקרה ומקרה.
2. סדנאות בנושא יפותחו גם עבור תלמידים.

בברכה,

חיה שיטאי
מנהלת מחוז תל אביב